

DESCOBREIX INCA

UN VIATGE CULTURAL PER L'EVOLUCIÓ DE LA CIUTAT

CONFERÈNCIES + PASSEJADES

VISITES GUIADES AL PATRIMONI D'INCA 2020

PASSEJANT PER LA REPÚBLICA, LA GUERRA CIVIL I EL FRANQUISME

PONENTS: MIQUEL PIERAS VILLALONGA I MARTÍN ROTGER LEBRÓN, HISTORIADORS

CONFERÈNCIA: 18 DE FEBRER / 19.30 H / SA CAPELLA DES CONVENT

VISITA: 22 DE FEBRER / 10 H / PUNT DE PARTIDA: AJUNTAMENT D'INCA

Ajuntament d'Inca

Aquesta visita guiada es divideix en dues parts clarament diferenciades. D'una banda, es tractarà de donar una visió de conjunt del període de la II República, de la Guerra Civil i del primer franquisme. De l'altra, se centrarà a mostrar amb tot detall un aspecte concret de la Guerra Civil com és la construcció de refugis antiaeris.

L'arribada de la II República a Inca l'abril de 1931 es va viure en un ambient festiu. En canvi, es va experimentar certa tensió a l'Ajuntament a l'hora de fer el traspàs de poder entre les antigues autoritats monàrquiques i els nous polítics republicans. L'abril de 1931, des del balcó de l'Ajuntament, es va fer el primer discurs republicà a càrrec d'Antoni Mateu, que en fou batle entre 1932 i 1933.

El balanç polític, cultural i social de la II República és prou positiu. Mentre que gran part dels ajuntaments de l'etapa monàrquica anterior destacaren pel caciquisme, la corrupció i la manca d'algunes llibertats bàsiques, l'etapa republicana va intentar revertir moltes de la situacions prèvies iniciant a Inca un seguit de reformes per assolir un govern més transparent i democràtic. Els objectius republicans a Inca també eren els de millorar la qualitat de vida del poble, eliminar el caciquisme, reduir el pes de l'Església, la creació d'escoles i instituts, i la millora de la sanitat i la cultura. Els batles d'aquell període foren Mateu Pujadas, Antoni Mateu, Miquel Beltran i Pere Pau Capó.

BATLE PERE PAU CAPÓ I PUJADES

El dia a dia de la política local a Inca no era fàcil. Es varen viure algunes crisis internes entre els membres del govern municipal, pròpies de qualsevol règim democràtic. Però en cap cas això podria justificar l'aixecament militar del juliol de 1936. Els caps militars de l'Exèrcit, provinents del quarter General Luque, amb l'ajuda dels grups de la Falange, es varen fer amb el poder. Ocuparen l'Ajuntament i feren dimidir el darrer batle republicà Pere Pau Capó. Llavors començaren a detenir els principals líders polítics republicans i socialistes, i també els caps del moviment obrer. Es va desfermar una repressió dura i sistemàtica, planificada per atemorir i per eliminar qualsevol rastre de la República.

La Guerra Civil a Inca va transcórrer en un ambient repressiu. Centenars d'inquers foren detinguts. El quarter General Luque i sobretot el claustre de Sant Domingo serviren de presó per als represaliats. També molts inquers estigueren presos al vaixell *Jaume I* i al magatzem de Can Mir a Palma. Les dades actuals estableixen que devuit persones d'Inca foren assassinades durant la Guerra Civil. A més, altres moriren en els fronts de guerra lluitant en el bàndol franquista. Els batles d'aquell moment foren Juan Erasmo Fluxà i Llorenç Fluxà Figuerola. Acabada la guerra el primer batle va ser Antoni Rotger Nadal.

Inca va ser escenari d'alguns dels primers atacs aeris a Mallorca durant la Guerra Civil. Concretament, la ciutat va ser bombardejada en dues ocasions els dies 24 i 25 de juliol, i el 20 d'agost de 1936.

No es té constància de més bombardeigs sobre Inca. Tampoc el maig de 1937, quan els atacs aeris sobre Palma s'intensificaren. Tot i això, la construcció de refugis no es va plantejar fins a la sessió plenària del 2 de juny de 1937. Per què llavors sí, quan feia un any que Inca no era atacada, i no just després dels bombardeigs? Perquè fins als primers mesos de 1937 no es va establir l'obligatorietat de construir refugis.

RETAILL DE DIARI DEL BOMBARDEIG A MALLORCA DURANT LA GUERRA CIVIL

L'estructura i les seves característiques estaven regulades per la Defensa Passiva de Mallorca. Es tractava de passadissos subterranis de 2,50 metres d'alçada per 1,80 metres d'ample, amb murs de formigó o de marès, i una profunditat d'entre 8 i 10 metres. La superfície, en tot cas, devia estar coberta de pedra. La longitud del corredor era diferent en cada refugi, però sempre devia tenir una obertura a cada extrem i les entrades devien tenir forma de S per tal de protegir l'interior de l'impacte de les explosions. El finançament dels refugis municipals d'Inca arribava per tres vies: contribucions extraordinàries dels veïns beneficiats, donacions particulars i prestacions de feina.

Entre 1937 i 1940 es construïren a Inca els següents refugis:

Plaça d'Espanya. Primer refugi municipal. Fou aprovat el 20 d'octubre de 1937, i les obres s'iniciaren el 1938. Es tracta d'una galeria de més de 150 metres de longitud que va des del carrer dels Hostals fins al carrer de Miquel Duran per davall de la plaça d'Espanya. A més dels accessos laterals, tenia un tercer accés que donava a la planta baixa de l'Ajuntament. El 2010, durant unes obres a la plaça, fou redescobert.

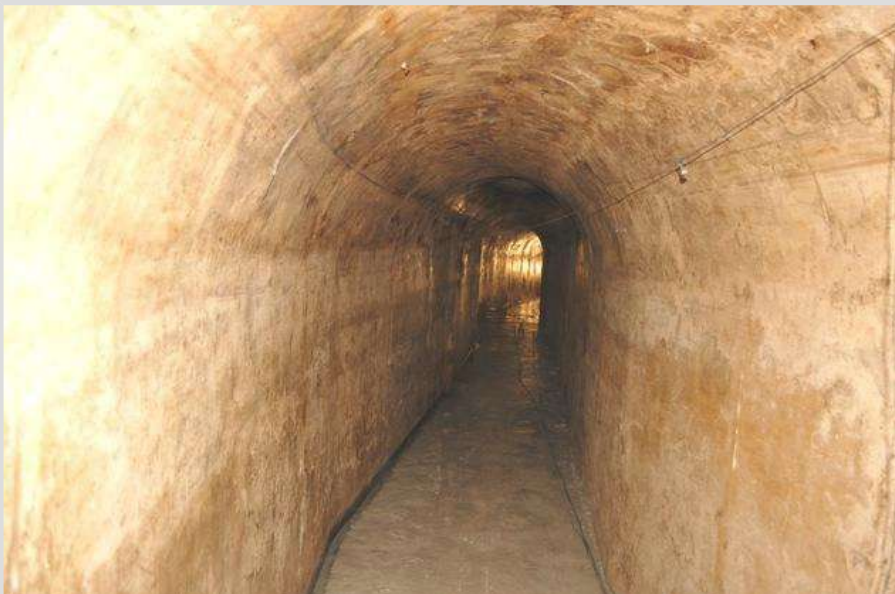
PLAÇA D'ESPANYA

Sant Domingo. Segon refugi municipal. Es decidí la seva construcció el 18 de gener de 1939 i es començà el 30 d'agost del mateix any, ja acabada la Guerra Civil, però amb l'amenaça d'un enfrontament internacional present. Anava des de l'interior del claustre fins a la confluència dels carrers de Sant Domingo i Can Dureta passant per sota de la plaça. Hi ha una entrada que probablement doni accés al corredor.

Quarter General Luque. Refugi militar. Fou construït el 1937 per protegir les tropes allotjades al quarter. La seva estructura segueix el contorn rectangular del pati d'armes, empedrat amb l'objectiu de millorar-ne la protecció. Té dos accessos simètrics situats entre els pavellons laterals, avui cegats, i un tercer des de l'edifici principal. Després de la Guerra, es va fer servir com a galeria de tir.

REFUGI MILITAR AL QUARTER GENERAL LUQUE

Refugis privats. Alguns soterranis d'edificis particulars serviren com a refugis, però només dos es van construir amb autorització municipal. Un al carrer de Bernat Sales i l'altre sota el carrer del Bisbe Llompart, entre els actuals números 135 i 114.